

Memorandum

Drinkwatercalamiteit regio Utrecht

Onderwerp	Drinkwatercalamiteit regio Utrecht
Datum	04-11-2025
Van	Has Bakker
Aan	PS
Telefoonnummer	+31636569455
Team	WEB

In de nacht van vrijdag 31 oktober op zaterdag 1 november 2025 is in een drinkwateropslag van Vitens in de stad Utrecht een bacterie aangetroffen. Het gaat om de Enterococcus (enterokokken). Deze bacterie is vervolgens via het leidingennetwerk over delen van de regio Utrecht verspreid.

Dinsdagmiddag 4 november zijn de adviezen weer ingetrokken en is het water uit de kraan weer te drinken.

De rol van de provincie is beperkt tijdens een dergelijke acute drinkwaterbesmetting. Ondanks dat onze rol beperkt is, onderhielden we contact met Vitens en bieden we onze steun aan.

De gebruikers van het Huis voor de provincie zijn tijdig geïnformeerd over het incident en dat er geen drinkwater beschikbaar is op kantoor. De gebruikers werden verzocht zelf drinkwater mee te brengen. Er werd voorzien in koffie en thee via een uitgiftepunt op de begane grond.

Hieronder volgt een kort overzicht met daarin een beschrijving van de rol van Vitens, inspectie leefomgeving en transport (ILT) en de provincie.

Kort feitenrelaas

- Naar aanleiding van het aantreffen van de enterokokken bacterie heeft Vitens zaterdagochtend 1 november een kookadvies afgegeven voor kraanwater in delen van de regio Utrecht.
- De adviessituatie gold voor ongeveer 125.000 aansluitingen in (delen van) de stad Utrecht, Bilthoven, Bosch en Duin, De Bilt, Bunnik, Groenekan, Maarssen, Oud Zuilen, Tienhoven, Westbroek en Zeist.
- Vitens geeft aan dat de oorzaak nog wordt onderzocht. Vermoedelijk is de bron een opslaglocatie (reinwaterkelder) van drinkwater in Kanaleneiland, deze locatie is nu afgesloten van het leidingnetwerk.
- Het kookadvies is op dinsdagmiddag 4 november ingetrokken.

Totstandkoming & risico's

- De gevonden bacterie (enterokokken) komt van nature voor in de darmen van mensen en dieren. Voor gezonde personen is het risico gering, maar bij mensen met een kwetsbare gezondheid kunnen infecties optreden.
- De oorzaak van de verontreiniging is nog niet bekendgemaakt.
- Het afsluiten van de opslaglocatie Kanaleneiland heeft geen gevolgen voor de levering van drinkwater.

Rol van Vitens bij een calamiteit

1. Detectie en melding

- Vitens voert continu kwaliteitsmetingen uit op het water dat wordt gewonnen, gezuiverd en geleverd.
- Zodra een afwijking in de kwaliteit van het water wordt geconstateerd (zoals aanwezigheid van bacteriën), meldt Vitens dit direct aan:
 - de Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
 - de GGD Regio Utrecht
 - het RIVM
 - de ILT (toezichthouder)

Dit gebeurde in de nacht van 1 november 2025 bij de ontdekking van enterokokken.

2. Inschatten van risico's en maatregelen

- Vitens beoordeelt wat het gezondheidsrisico is.
- Bij besmetting met fecale bacteriën (E.coli en enterokokken) wordt nagenoeg altijd een kookadvies gegeven om risico's voor de volksgezondheid te beperken.
- Vitens formuleert en publiceert dat advies in overleg met de Veiligheidsregio.

3. Communicatie met publiek en instanties

- Vitens informeert inwoners via:
 - eigen website en social media,
 - e-mails en/of SMS-alerts aan klanten,
 - persberichten en updates aan gemeenten, zorginstellingen en bedrijven.
- Ook zorgt Vitens dat de Veiligheidsregio de actuele status op crisis.nl en vru.nl publiceert.
- Bij langdurige storingen coördineert Vitens de distributie van flessenwater of noodtanks (bijvoorbeeld voor ziekenhuizen). Dit is bij deze calamiteit niet het geval.

4. Oorzaakonderzoek en herstel

- Vitens is verantwoordelijk voor het technisch en microbiologisch onderzoek naar:
 - de herkomst van de verontreiniging
 - de precieze locatie (bron, opslag of leidingnet)
 - en de herstelmaatregelen
- Er worden watermonsters genomen uit verschillende delen van het net; pas bij twee opeenvolgende schone testresultaten mag het kookadvies worden ingetrokken.
- Vitens spoelt en desinfecteert leidingen of reservoirs als dat nodig is.

5. Evaluatie en rapportage

- Na afloop rapporteert Vitens:
 - de oorzaak van de calamiteit
 - de genomen maatregelen
 - en de resultaten van kwaliteitsmetingen aan ILT en RIVM
- Deze gegevens komen terecht in het jaarlijkse drinkwaterkwaliteitsrapport van Vitens en kunnen leiden tot aanpassingen in beheers- of onderhoudsprocedures.

Rol inspectie leefomgeving en transport (ILT)

De ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport) speelt een belangrijke toezichthoudende rol bij drinkwatercalamiteiten, maar heeft geen operationele rol. Wel kan de ILT in het belang van de volksgezondheid ingrijpen als er door het drinkwaterbedrijf onvoldoende maatregelen worden genomen om consumenten van drinkwater te beschermen. Dit komt overigens maar heel zelden voor.

De rol van de ILT is vastgelegd in de Drinkwaterwet en het Drinkwaterbesluit. De kern: ILT houdt toezicht op de kwaliteit (volksgezondheid), leveringszekerheid en doelmatigheid van de drinkwatervoorziening in Nederland.

ILT toetst of het drinkwaterbedrijf (zoals Vitens) handelt volgens de wettelijke verplichtingen bij een calamiteit. Uitgangspunt voor het toezicht van de ILT is het Leveringsplan dat elk drinkwaterbedrijf moet opstellen. Dit Leveringsplan wordt elke 4 jaar geactualiseerd en beschrijft hoe de drinkwatervoorziening wordt geborgd in normale omstandigheden, maar ook bij verstoringen, zoals een besmetting van drinkwater. Het leveringsplan moet m.b.t. de aanpak van verstoringen aansluiten bij crisisplannen van de Veiligheidsregio's.

- De wettelijke verplichtingen zijn:
 - tijdige melding van verontreiniging;
 - snelle maatregelen om risico's te beperken (zoals het informeren van klanten en het kookadvies);
 - crisisbeheersing conform Leveringsplan.
- ILT vraagt het drinkwaterbedrijf na afloop van een grote calamiteit altijd om een evaluatie.
- ILT bespreekt vervolgens de evaluatie met het drinkwaterbedrijf. Daarbij toetst de ILT:
 - of Vitens (of een ander bedrijf) conform de wettelijke voorschriften heeft gehandeld;
 - of de crisisbeheersing conform het Leveringsplan goed werkte;
 - of structurele verbeteringen nodig zijn gericht op verlagen van risico's (bijvoorbeeld in aanpak van de crisis, hygiëne, onderhoud, monitoring).
- ILT kan handhavend optreden (zoals het opleggen van maatregelen of sancties) als blijkt dat er nalatigheid of onvoldoende risicobeheersing is geweest.
- ILT heeft geen uitvoerende rol. ILT beheert of herstelt de drinkwatervoorziening niet zelf — dat is de taak van Vitens.

Rol provincie Utrecht

De provincie heeft bij drinkwatercalamiteiten (zoals die in de regio Utrecht in november 2025) een belangrijke systeemrol, maar géén directe uitvoerende of toezichthoudende rol zoals Vitens respectievelijk ILT. Hieronder wordt uitgelegd wat de provincie doet.

De provincie is verantwoordelijk voor:

- de bescherming van grondwater als bron voor drinkwater Dit doen we door:
 - aanwijzen van grondwaterbeschermingszones en het stellen van regels daarbinnen in de Omgevingsverordening;
 - opstellen van gebiedsdossiers over de drinkwaterwinningen en het treffen van maatregelen tegen de daarin benoemde risico's.
 - werken aan communicatie en bewustwording over drinkwaterwinning en -bescherming
- het beleidskader voor de toekomstige drinkwatervoorziening. Dit doen we door:
 - aanwijzen van een strategische grondwatervoorraad.
 - via de Drinkwaterraad stimuleren van de onderlinge samenwerking tussen partijen die een rol hebben in de huidige en toekomstige drinkwatervoorziening. Dit moet leiden tot een tijdige realisatie van de drinkwateropgave binnen de provincie.

De provincie wordt graag, samen met andere partijen en mede-overheden, betrokken bij de evaluatie van de calamiteit.